

DO NOT OPEN THIS TEST BOOKLET UNTIL YOU ARE ASKED TO DO SO

T.B.C. : 19/15/ET

Booklet Sr. No.....

0001

TEST BOOKLET
SANSKRIT
PAPER II

Time Allowed : 1 $\frac{1}{4}$ Hours]

[Maximum Marks : 100

All questions carry equal marks.

INSTRUCTIONS

1. Write your Roll Number only in the box provided alongside.
Do not write anything else on the Test Booklet.
2. This Test Booklet contains 50 items (questions). Each item comprises four responses (answers). Choose only one response for each item which you consider the best.
3. After the candidate has read each item in the Test Booklet and decided which of the given responses is correct or the best, he has to mark the circle containing the letter of the selected response by blackening it completely with ball point pen as shown below. *H.B. Pencil should not be used* in blackening the circle to indicate responses on the answer sheet. In the following example, response "C" is so marked :

(A) (B) ● (D)
4. Do the encoding carefully as given in the illustrations. While encoding your particulars or marking the answers on answer sheet, you should blacken the circle corresponding to the choice in full and no part of the circle should be left unfilled. You may clearly note that since the answer sheets are to be scored/evaluated on machine, any violation of the instructions may result in reduction of your marks for which you would yourself be responsible.
5. You have to mark all your responses ONLY on the ANSWER SHEET separately given. *Responses marked on the Test Booklet or in any paper other than the answer sheet shall not be examined.* Use ball point pen for marking responses.
6. All items carry equal marks. Attempt all the fifty items.
7. Before you proceed to mark responses in the Answer Sheet fill in the particulars in the front portion of the Answer Sheet as per the instructions.
8. After you have completed the test, hand over the OMR answer-sheet to the Invigilator.

DO NOT OPEN THIS TEST BOOKLET UNTIL YOU ARE ASKED TO DO SO

संस्कृत

प्रश्न-पत्र II

समय : $1\frac{1}{4}$ घण्टे]

[पूर्णाङ्क : 100

नोट : इस प्रश्न-पत्र में पचास (50) बहुविकल्पीय प्रश्न हैं । प्रत्येक प्रश्न के दो (2) अंक हैं ।
सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिये ।

1. अधोऽङ्कितासु का देवता द्युस्थानीया ?

(A) इन्द्रः

(B) वरुणः

(C) बृहस्पतिः

(D) सोमः

2. अधोऽङ्कितासु का देवता अन्तरिक्षस्थानीया ?

(A) इन्द्रः

(B) वरुणः

(C) बृहस्पतिः

(D) सोमः

3. कपिष्ठलशाखा केन वेदेन सह सम्बद्धा अस्ति ?

(A) अथर्ववेदेन

(B) सामवेदेन

(C) कृष्णयजुर्वेदेन

(D) शुक्लयजुर्वेदेन

4. आर्षेयब्राह्मणस्य सम्बन्धोऽस्ति :

(A) शुक्लयजुर्वेदेन

(B) कृष्णयजुर्वेदेन

(C) अथर्ववेदेन

(D) सामवेदेन

5. शांखायन-आरण्यकस्य सम्बन्धोऽस्ति :

(A) शुक्लयजुर्वेदेन

(B) कृष्णयजुर्वेदेन

(C) ऋग्वेदेन

(D) अथर्ववेदेन

6. केनोपनिषद् सम्बद्धा अस्ति :

(A) सामवेदेन

(B) कृष्णयजुर्वेदेन

(C) शुक्लयजुर्वेदेन

(D) ऋग्वेदेन

7. ऋग्वेदे विश्वामित्र-नदीसूक्तं वर्तते :

(A) चतुर्थमण्डले

(B) द्वितीयमण्डले

(C) दशममण्डले

(D) तृतीयमण्डले

8. नक्षत्रसम्पातगणनया केन विदुषा वेदकालो निर्धारितः ?

(A) सायणेन

(B) बालगङ्गाधर तिलकेन

(C) माधवेन

(D) महर्षि दयानन्देन

9. वेदस्य विकृतिपाठभेदानां समुचितक्रमोऽस्ति :

(A) जटा, माला, शिखा, रेखा, ध्वजः, दण्डः, रथः, घनः

(B) ध्वजः, दण्डः, जटा, माला, रथः, शिखा, रेखा, घनः

(C) रेखा, माला, जटा, शिखा, रथः, ध्वजः, दण्डः, घनः

(D) शिखा, जटा, रेखा, माला, दण्डः, ध्वजः, घनः, रथः

10. अधोऽङ्कितसु सामवेदीय शिक्षा अस्ति :

(A) स्वरव्यञ्जन शिक्षा

(B) याज्ञवल्क्य शिक्षा

(C) नारदशिक्षा

(D) माण्डुकी शिक्षा

11. कस्य वेदस्य शुल्बसूत्राणि प्राप्तानि सन्ति ?

(A) यजुर्वेदस्य

(B) ऋग्वेदस्य

(C) अथर्ववेदस्य

(D) सामवेदस्य

12. निरुक्तस्य लेखकोऽस्ति :

(A) शौनकः

(B) भास्करः

(C) यास्कः

(D) लौगाक्षिः

13. सांख्यानुसारं कार्यकारणसिद्धान्तः कथ्यते :

(A) आरम्भवादः

(B) परिणामवादः

(C) विवर्तवादः

(D) सत्कार्यवादः

14. अयुगपत् प्रवृत्तेः सिद्ध्यति :

(A) प्रधानम्

(B) पुरुषबहुत्वम्

(C) व्यक्तम्

(D) कैवल्यम्

15. महदादिसूक्ष्मपर्यन्तं लिङ्गम् अस्ति :

(A) सोपभोगम्

(B) अनित्यम्

(C) नियतम्

(D) सक्तम्

16. बाह्याः तुष्टयः सन्ति :

(A) पञ्च

(B) चतस्रः

(C) तिस्रः

(D) षट्

17. गुरूपदिष्टवेदान्तवाक्येषु विश्वासः —

(A) मुमुक्षत्वम्

(B) श्रद्धा

(C) समाधानम्

(D) शमः

18. अज्ञानोपहितं चैतन्यं स्वप्रधानतया कीदृशं कारणम् ?

(A) निमित्तम्

(B) उपादानम्

(C) असमवायि

(D) कारणमेव न

19. अतत्त्वतोऽन्यथाप्रथा :

(A) विकारः

(B) विवर्तः

(C) अपवादः

(D) मोक्षः

20. लोकानाम् उत्पत्तिर्भवति :

(A) अपञ्चीकृतभूतेभ्यः

(B) पञ्चीकृतभूतेभ्यः

(C) गुणेभ्यः

(D) स्थूलशरीरेभ्यः

21. तन्तवः पटस्य किं कारणम् ?

(A) निमित्तकारणम्

(B) समवायिकारणम्

(C) असमवायिकारणम्

(D) कारणमेव न

22. यदा चक्षुषा घटप्रत्यक्षं भवति तदा :

(A) समवायसन्निकर्षः

(B) समवेतसमवायसन्निकर्षः

(C) संयोगः सन्निकर्षः

(D) संयुक्तसमवायसन्निकर्षः

23. 'पर्वतो वह्निमान् धूमवत्त्वात्' इत्यत्र धूमवत्त्वं हेतुः -

(A) केवलान्वयी

(B) अन्वयव्यतिरेकी

(C) केवलव्यतिरेकी

(D) हेत्वाभासः

24. गौरश्वः पुरुषो हस्तीति न प्रमाणं/वाक्यम् :

(A) परस्पराकांक्षविरहात्

(B) योग्यताविरहात्

(C) सन्निधिविरहात्

(D) अर्थविरहात्

25. निम्नलिखितेषु किं शब्दस्वरूपं प्रातिपदिकसज्ञं नास्ति ?

(A) अश्व

(B) राम

(C) मति

(D) गम्

26. किं शब्दस्वरूपं नदीसंज्ञं नास्ति ?

- (A) राज्ञी (B) वधू
(C) गुरु (D) लक्ष्मी

27. 'इको गुणवृद्धी' इत्यनेन सूत्रेण किं कार्यं भवति ?

- (A) गुणवृद्धयोः परिभाषा विधीयते
(B) गुणस्य स्थाने वृद्धिः भवति
(C) इकः स्थाने गुणश्च वृद्धिश्च विधीयते
(D) इकः स्थाने गुणवृद्धयोः निषेधः विधीयते

28. पुल्लिङ्गरामप्रातिपदिकात् परः कः प्रत्ययः सर्वनामस्थानसंज्ञो भवति ?

- (A) टा (B) भ्याम्
(C) औट् (D) डस्

29. 'द्विमुनि' इत्यस्य समस्तपदस्य निर्माणे किं सूत्रं प्रमुखम् ?

- (A) द्विगुश्च (B) संख्या वंशयेन
(C) दिक्संख्ये संज्ञायाम् (D) द्विगुरेकवचनम्

30. 'घनश्यामः' इत्यस्मिन् पदे कः समासः ?

- (A) तत्पुरुषः (B) बहुव्रीहिः
(C) अव्ययीभावः (D) द्विगुः

31. 'धारेरुत्तमर्णः' इत्यनेन सूत्रेण का संज्ञा विधीयते ?
- (A) सम्प्रदानसंज्ञा (B) कर्मसंज्ञा
(C) अपादानसंज्ञा (D) अधिकरणसंज्ञा
32. वर्णनात्मके भाषाविज्ञाने कीदृशं अध्ययनं भवति ?
- (A) कस्याश्चिद् भाषायाः स्वरूपवर्णनम्
(B) कस्याश्चिद् भाषायाः विकासक्रमः
(C) कस्याश्चिद् भाषायाः अन्यया भाषया तुलना
(D) उपरिलिखितः सर्वेषु
33. निम्नलिखितेषु परिवर्तनेषु किं ध्वनेः परिवर्तनस्य अन्तर्गते अस्ति ?
- (A) वर्णलोपः (B) अर्थविकासः
(C) अर्थसंकोचः (D) शब्दरूपवैविध्यम्
34. ग्रिमनियमानुसारं प्रथमपरिवर्तने 'घ्' इत्यस्य ध्वनेः निम्नलिखितं परिवर्तनं संजातम् ।
- (A) ग् (B) घ्
(C) ख् (D) क्
35. निम्नलिखितासु का भाषा 'शतम्' वर्गस्य नास्ति ?
- (A) संस्कृतम् (B) फारसी
(C) ग्रीक (D) रूसी

36. निम्नलिखितासु का भाषा भारोपीयपरिवारस्य नास्ति ?

(A) जापानी

(B) रूसी

(C) ग्रीक

(D) लैटिन

37. टवर्गध्वनीनां उच्चारणस्थानं किम् अस्ति ?

(A) तालुः

(B) मूर्धा

(C) कण्ठः

(D) जिह्वामूलम्

38. भारवेः कः ग्रन्थः अस्ति ?

(A) रघुवंशम्

(B) नैषधीयचरितम्

(C) किरातार्जुनीयम्

(D) शिशुपालवधम्

39. 'हंसविलापः' प्रकरणं कस्मिन् ग्रन्थे अस्ति ?

(A) शिशुपालवधे

(B) रघुवंशे

(C) नैषधीयचरिते

(D) दशकुमारचरिते

40. महाश्वेतावृत्तान्तः कस्मिन् ग्रन्थे अस्ति ?

(A) कादम्बर्याम्

(B) बुद्धचरिते

(C) मृच्छकटिके

(D) रत्नावल्याम्

41. 'स्वप्नवासवदत्तम्' इत्यस्य ग्रन्थस्य रचयिता कः अस्ति ?
- (A) शूद्रकः (B) भासः
(C) कालिदासः (D) माघः
42. दुष्यन्तशकुन्तलयोः कथा कस्मिन् नाटके विद्यते ?
- (A) स्वप्नवासवदत्ते (B) अभिज्ञानशाकुन्तले
(C) मृच्छकटिके (D) मुद्राराक्षसे
43. विश्वनाथमते काव्यस्य प्रयोजनम् किम् ?
- (A) मनोरञ्जनम् (B) यशः प्राप्ति
(C) चतुर्वर्गफलप्राप्तिः (D) अनिष्टविनाशः
44. विश्वनाथमते काव्यस्य आत्मा कः अस्ति ?
- (A) शब्दार्थौ (B) अलङ्काराः
(C) रसः (D) दोषराहित्यम्
45. 'पदार्थानां परस्परसम्बन्धे बाधाभावः' परिभाषेयं कस्याः सन्दर्भे समीचीना अस्ति ?
- (A) आकांक्षायाः (B) योग्यतायाः
(C) असत्त्याः (D) अर्थाभिव्यक्तेः

46. अभिधाशक्तिसन्दर्भे किम् कथनं समीचीनम् अस्ति ?

(A) लक्ष्यार्थबोधः

(B) संकेतितार्थबोधः

(C) व्यङ्ग्यार्थबोधः

(D) अभीष्टार्थबोधः

47. 'विरतास्वभिधाद्यासु ययाऽर्थो बोध्यते परः' कथनमिदं कस्मिन् प्रकरणे प्रोक्तम् ?

(A) अभिधाप्रकरणे

(B) व्यञ्जनाप्रकरणे

(C) लक्षणाप्रकरणे

(D) तात्पर्यार्थवृत्तिप्रकरणे

48. रसः केन आस्वाद्यते ?

(A) कविना

(B) अभिनेत्रा

(C) प्रमात्रा

(D) समीक्षकेण

49. रसः कीदृशः ?

(A) लक्ष्यः

(B) अभिधेयः

(C) स्वप्रकाशः

(D) नित्यः

50. रसस्य विषये कः शब्दः अनुपयुक्तः ?

(A) आनन्दमयः

(B) चिन्मयः

(C) ब्रह्मास्वादसहोदरः

(D) ज्ञाप्यः